

Číst některé knihy je životu nebezpečné

Spisovatel Jón Kalman Stefánsson se ve svém díle, jak se už mohli přesvědčit i čeští čtenáři, soustředí na popis života na islandském venkově. Zatímco se však jeho román *Letní světlo, a pak přijde noc* (česky 2009) odehrává v devadesátých letech 20. století, děj dalšího přeloženého románu *Ráj a peklo* (přeložila Marta Bartošková, dybbuk, Praha 2012) popisuje drsný život v symbióze s mořem o sto let dříve. Jednotlivé postavy se snaží zuby nehty vyjít s drsnými podmínkami, které ve fjordu kdesi u severního pólu panují. Boj je to nelitostný - stačí udělat banální chybu, a život z člověka záhy vprchá. Současně je to doba, kdy knihy a obzvláště poezie měly sílu a moc, kterou si v dnešní přemedializované době snad už jen stěží umíme představit. *Peklo je mrtvý člověk. Chlapec posune pravou ruku stranou, přejede prsty knihu, kvůli které Bárður zapomněl koženou bundu. Četba poezie je životu nebezpečná. Kniha byla vytištěna v Kodani roku 1828, rozsáhlá báseň, kterou přeložil pastor Jón, přebásl ji, strávil s tím patnáct let života, poema, ve které se slepý anglický básník chtěl přiblížit Bohu. Bůh je ale stejný jako nebe, duha a jádro všeho; jakmile se k němu obrátíme, unikne nám.* - Ztracený ráj. - Ztrácíme ráj, když umíráme? Miltonův *Ztracený ráj* je pro hlavního hrdinu, chlapce, který přišel nedávno o rodinu a nyní i o svého jediného přítele, vskutku majákem, jenž ho buď přivede do klidného přístavu, anebo do nenasytných vln ledového oceánu života. ... *peklo je možná knihovna, kam se dostaneš slepej...* - ivc -

O inženýrech lidských duší

Ruské umění, a literatura zvláště, to ve 20. století nemělo jednoduché. A to nejen pokud jde o okolnosti vzniku doma, ale i co se týče přijetí v zahraničí. Poměr k němu (ať už kladný, nebo záporný) byl totiž ve velké míře určován mimouměleckými činiteli a podléhal výkyvům politických a ideologických preferencí - zčásti to ostatně platí dodnes. Kniha Ivany Ryčlové *Mezi kladivem a kovadlinou. Dvacáté století v osudech literárních osobností Ruska* (Centrum pro studium demokracie a kultury, Brno 2012) se tomuto úskalí poměrně zdárně vyhnula. Tvoří ji šestice přímočaře literárněhistorických biografii velkých ruských spisovatelů: Maxima Gorkého, Vladimira Majakovského, Alexandra Fadějeva, Michaila Šolochova, Viktora Někrasova a Varlama Šalamova. Každý z nich přitom zastupuje jak odlišný tvůrčí typ, tak zvláštní řešení největšího rébusu ruského (sovětského) umělce minulého století - vztahu ke státní moci. Výklad je veden snahou vyhnout se apriorním hodnocením a citlivě ukázat celou složitost osudů těchto „inženýrů lidských duší“ a nejednoznačnost jejich činů. Jejich prostřednictvím se dozvídáme také o tehdejším literárním provozu, fungování sovětských institucí nebo ruské emigraci. Autorka se opírá o mnohé nově zpřístupněné materiály (u nás často neznámé), jako jsou například vyšetřovací spisy Majakovského a Fadějevovy sebevraždy, Šolochovova korespondence se Stalinem apod., s jejichž využitím pak vyvrací některé omyly či uvádí na pravou míru dosud přežívající spekulace. K přitažlivosti knihy přispívá i její nevšední a velmi zdařilá grafická úprava. - ndv -

Připravujeme témata:

Říjen / Každodenní život v protektorátu

Listopad / Francouzské rody v Čechách

Prosinec / Vynálezci a jejich vynálezy